НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я, РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

КАФЕДРА ТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Науково-методичною радою
(протокол №5 від 28 серпня 2026 р.)
Голова Науково-методичної ради

_____ Оксана ШИНКАРУК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ КЛІНІЧНА ПРАКТИКА З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
спеціальність: І7 Терапія та реабілітація
спеціалізація: Фізична терапія
освітньо-професійна програма: Фізична терапія
статус навчальної дисципліни: обов'язкова
код дисципліни в освітньо-професійній програмі: ОК.ЦС 26
мова навчання: українська

Київ – 2026

РОЗРОБНИКИ:

Ірина ЖАРОВА, професор кафедри терапії та реабілітації, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
izharova@uni-sport.edu.ua

Ольга ІВАНОВСЬКА, доцент кафедри терапії та реабілітації, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
oivanovska@uni-sport.edu.ua

Володимир ВІТОМСЬКИЙ, доцент кафедри терапії та реабілітації, кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
vvvitomskyy@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою терапії та реабілітації
(засідання кафедри від 17.08.2026 р., протокол № 22)

Завідувач кафедри _____ доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор Олена ЛАЗАРЄВА

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми _____ Ольга ІВАНОВСЬКА

Начальник
навчально-методичного відділу _____ Ольга Д`ЯЧЕНКО

Начальник відділу забезпечення
якості вищої освіти _____ Сергій ПОПОВИЧ

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування загальних та фахових компетентностей, зокрема здатності вирішувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми професійної діяльності фізичного терапевта з відновлення порушених рухових та пов'язаних з ними функцій; здатності до вирішування складних спеціалізованих задач та практичних проблем, пов'язаних із реалізацією індивідуальної програми фізичної терапії з метою покращення функціональних можливостей, активності та участі осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп із захворюваннями серцево-судинної та дихальної систем, порушеннями функцій внутрішніх органів та систем, зокрема, шлунково-кишкового тракту, видільної системи та обміну речовин, а також хірургічної патології із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук. Обсяг дисципліни – 7 кредитів ЄКТС. Основні теми: Клінічна практика при захворюваннях серцево-судинної системи. Клінічна практика при захворюваннях дихальної системи. Клінічна практика при захворюваннях органів травлення. Клінічна практика при **з**ахворюваннях обміну речовин. Клінічна практика при **з**ахворюваннях нирок та сечовивідних шляхів. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини. Клінічна практика при хірургічних захворюваннях судин. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at developing general and professional competencies, in particular the ability to solve complex specialized tasks and practical problems of the professional activity of a physical therapist to restore impaired motor and related functions; the ability to solve complex specialized tasks and practical problems associated with the implementation of an individual physical therapy program in order to improve the functional capabilities, activity and participation of individuals of different age, nosological and professional groups with diseases of the cardiovascular and respiratory systems, disorders of the functions of internal organs and systems, in particular, the gastrointestinal tract, excretory system and metabolism, as well as surgical pathology with the application of the principles, theories and methods of medical and biological, social, psychological and pedagogical sciences. The scope of the discipline is 7 ECTS credits. Main topics: Clinical practice in diseases of the cardiovascular system. Clinical practice in diseases of the respiratory system. Clinical practice in diseases of the digestive system. Clinical practice in diseases of the metabolic system. Clinical practice in diseases of the kidneys and urinary tract. Clinical practice in surgical interventions on the organs of the abdominal cavity. Clinical practice in surgical interventions on the organs of the thoracic cavity. Clinical practice in surgical diseases of blood vessels. The final assessment is formed taking into account the results of current control and assessment.

Мета навчальної дисципліни – формування загальних та фахових компетентностей, зокрема здатності вирішувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми професійної діяльності фізичного терапевта з відновлення порушених рухових та пов'язаних з ними функцій; здатності до вирішування

складних спеціалізованих задач та практичних проблем, пов’язаних із реалізацією індивідуальної програми фізичної терапії з метою покращення функціональних можливостей, активності та участі осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп із захворюваннями серцево-судинної та дихальної систем, порушеннями функцій внутрішніх органів та систем, зокрема, шлунково-кишкового тракту, видільної системи та обміну речовин, а також хірургічної патології із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми «Фізична терапія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю І7 Терапія та реабілітація, спеціалізація І7.1 «Фізична терапія»

Шифр	Компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 02. Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 03. Здатність до розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 06. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями ЗК 07. Здатність до міжособистісної взаємодії ЗК 11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 01. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові і пов’язані з ними функції, що забезпечують активність і участь особи. СК 02. Здатність враховувати у практичній діяльності медико-біологічні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти, пов’язані з практикою фізичної терапії. СК 03. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних, нозологічних та вікових груп СК 04. Здатність виконувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю (додаток 1). СК 05. Здатність, під супервізією фізичного терапевта, ефективно реалізовувати програму фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта.

	СК 06. Здатність, за дорученням фізичного терапевта, здійснювати моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів різних професійних, соціальних, нозологічних та вікових груп, під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати. СК 07. Здатність провадити професійну діяльність для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. СК 08. Здатність ефективно спілкуватися, зокрема навчати пацієнта/клієнта, його родину й опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризувати здоровий спосіб життя.

Обсяг навчальної дисципліни – 7 кредитів ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	0	0	0	0	210	210

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами: на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Основи практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії (вступ до спеціальності)»; «Нормальна анатомія людини»; «Основи медичних знань», «Латинська мова і медична термінологія»; «Загальна фізіологія людини», «Пропедевтика внутрішніх хвороб», «Внутрішні та хірургічні хвороби», «Фізична терапія при дисфункціях внутрішніх органів та хірургічних хворобах».

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	л	п	с.р.
Тема 1. Клінічна практика при захворюваннях серцево-судинної системи	30			30
Тема 2. Клінічна практика при захворюваннях дихальної системи	30			30

Тема 3. Клінічна практика при захворюваннях органів травлення	30			30
Тема 4. Клінічна практика при **з**ахворюваннях обміну речовин	30			30
Тема 5. Клінічна практика при **з**ахворюваннях нирок та сечовивідних шляхів	30			30
Тема 6. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини.	30			30
Тема 7. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини та хірургічних захворюваннях судин	30			30
Всього годин:	**210**			**210**

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Клінічна практика при захворюваннях серцево-судинної системи.

Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії.

Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп із захворюваннями серцево-судинної системи. Обстеження та контроль у фізичній терапії захворювань серцево-судинної системи для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при захворюваннях серцево-судинної системи.

Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати.

Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров’я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та

нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя.

Аналіз і застосовування сучасних науково-доказових даних для виконання професійних завдань.

Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.

Тема 2. Клінічна практика при захворюваннях дихальної системи.

Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії.

Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп із захворюваннями дихальної системи. Обстеження та контроль у фізичній терапії захворювань дихальної системи для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при захворюваннях дихальної системи.

Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати.

Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя.

Аналіз і застосовування сучасних науково-доказових даних для виконання професійних завдань.

Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до

законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.

Тема 3. Клінічна практика при захворюваннях органів травлення.

Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії.

Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп із захворюваннями органів травлення. Обстеження та контроль у фізичній терапії захворювань органів травлення для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при захворюваннях органів травлення: гастрит, виразкова хвороба шлунку і 12-ти палої кишки, холецистит, жовчно-кам’яна хвороба, дискінезія жовчовивідних шляхів.

Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати. Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров’я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя. Аналіз і застосовування сучасних науково-доказових даних для виконання професійних завдань. Робота з базами даних PEDro, Cochranelibrary, PubMed.

Пройти курс «Впровадження доказової реабілітації з використанням прикладної науки» https://members.physio-pedia.com/uk/implementing_evidence-based_rehabilitation_using_implementation_science-course-course-uk/

Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров’я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.

Тема 4. Клінічна практика при захворюваннях обміну речовин.

Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії.

Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп із захворюваннями обміну речовин. Обстеження та контроль у фізичній терапії захворювань обміну речовин для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при захворюваннях обміну речовин: цукровий діабет, подагра, ожиріння.

Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати.

Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров’я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя.

Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров’я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.

Тема 5. Клінічна практика при захворюваннях сечовивідних шляхів.

Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії.

Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп із захворюваннями нирок та сечовивідних шляхів. Обстеження та

контроль у фізичній терапії захворювань нирок та сечовивідних шляхів для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при захворюваннях нирок сечовивідних шляхів: пієлонефрит, гломерулонефрит, сечокам'яна хвороба.

Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати.

Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя. Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.

Тема 6. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини.

Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії.

Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп після оперативних втручаннях на органах черевної порожнини. Обстеження та контроль у фізичній терапії при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини та хірургічних захворюваннях різних відділів кишечника.

Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати.

Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя.

Аналіз і застосовування сучасних науково-доказових даних для виконання професійних завдань, робота з базами даних.

Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.

Тема 7. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини та хірургічних захворюваннях судин.

Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії.

Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп після оперативних втручаннях на органах грудної порожнини та при хірургічних захворюваннях судин. Обстеження та контроль у фізичній терапії при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини та при хірургічних захворюваннях судин для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини та при хірургічних захворюваннях судин.

Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати.

Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику

фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя.

Аналіз і застосовування сучасних науково-доказових даних для виконання професійних завдань, робота з базами даних.

Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Номер і назва теми навчальної дисципліни	Завдання	Кількість годин
		денна форма
Тема 1. Клінічна практика при захворюваннях серцево-судинної системи	Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії. Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп із захворюваннями серцево-судинної системи. Обстеження та контроль у фізичній терапії захворювань серцево-судинної системи для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при захворюваннях серцево-судинної системи.	30

	Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати. Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя. Аналіз і застосовування сучасних науково-доказових даних для виконання професійних завдань. Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді	
Тема 2. Клінічна практика при захворюваннях дихальної системи	Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії. Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп із захворюваннями дихальної системи. Обстеження та контроль у	30

	фізичній терапії захворювань дихальної системи для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при захворюваннях дихальної системи. Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати. Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя. Аналіз і застосовування сучасних науково-доказових даних для виконання професійних завдань. Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком,	

	рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді	
Тема 3. Клінічна практика при захворюваннях органів травлення	Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії. Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп із захворюваннями органів травлення. Обстеження та контроль у фізичній терапії захворювань органів травлення для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при захворюваннях органів травлення: гастрит, виразкова хвороба шлунку і 12-ти палої кишки, холецистит, жовчно-кам’яна хвороба, дискінезія жовчовивідних шляхів. Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати. Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров’я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя. Аналіз і застосовування сучасних науково-доказових даних для виконання професійних завдань. Робота з базами	30

	даних PEDro, Cochranelibrary, PubMed. Пройти курс «Впровадження доказової реабілітації з використанням прикладної науки» https://members.physio-pedia.com/uk/implementing_evidence-based_rehabilitation_using_implementation_science-course-course-uk/ Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.	
Тема 4. Клінічна практика при **з**ахворюваннях обміну речовин	Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії. Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп із захворюваннями обміну речовин. Обстеження та контроль у фізичній терапії захворювань обміну речовин для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при захворюваннях обміну речовин: цукровий діабет, подагра, ожиріння. Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів,	30

	включно з документуванням, звітуванням про отримані результати. Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя. Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.	
Тема 5. Клінічна практика при **з**ахворюваннях нирок та сечовивідних шляхів	Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії. Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп із захворюваннями нирок та сечовивідних шляхів. Обстеження та контроль у фізичній терапії захворювань нирок та сечовивідних шляхів для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його	30

	функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при захворюваннях нирок сечовивідних шляхів: пієлонефрит, гломерулонефрит, сечокам'яна хвороба. Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати. Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя. Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.	
Тема 6. Клінічна практика при	Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії.	30

оперативних втручаннях на органах черевної порожнини	Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп після оперативних втручаннях на органах черевної порожнини. Обстеження та контроль у фізичній терапії при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини та хірургічних захворюваннях різних відділів кишечника. Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати. Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя. Аналіз і застосовування сучасних науково-доказових даних для виконання професійних завдань, робота з базами даних. Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил,	

	що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.	
Тема 7. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини та хірургічних захворюваннях судин	Порушення функцій, що забезпечують активність і участь особи згідно МКФ та їх врахування з практикою фізичної терапії. Провадження безпечної для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійної діяльності з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних та вікових груп після оперативних втручаннях на органах грудної порожнини та при хірургічних захворюваннях судин. Обстеження та контроль у фізичній терапії при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини та при хірургічних захворюваннях судин для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю. Реалізація програми фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта під супервізією фізичного терапевта: визначення цілей фізичної терапії, заходів, методів та алгоритмів втручання, протипоказань при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини та при хірургічних захворюваннях судин. Моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати. Провадження професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров’я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних	30

	законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Навчання пацієнта/клієнта, його родини самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризація здорового способу життя. Аналіз і застосовування сучасних науково-доказових даних для виконання професійних завдань, робота з базами даних. Провадження безпечної та пацієнтоцентричної практичної та професійної діяльності для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України. Вербальне і невербальне спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.	
	Всього годин:	210

Очікувані результати навчання з навчальної дисципліни: отримання практичних навичок з організації та проведення спеціалізовано-організованої м'язової діяльності у хворих при дисфункціях внутрішніх органів та хірургічних хворобах в лікувально-профілактичних закладах (лікарнях, госпіталях, поліклініках, диспансерах, санаторіях, реабілітаційних центрах) завдяки:

знанням: про принципи медичної, соціальної та біопсихосоціальної моделей обмеження життєдіяльності; особливості застосування профілактичних та терапевтичних заходів фізичної терапії, ерготерапії та їх вплив на стан здоров'я пацієнта/клієнта; про уміння та навички з організації, програмування, прийомів та технік, основних принципів застосування фізичної терапії при дисфункціях внутрішніх органів та хірургічних хворобах;

умінням: оцінити потреби та реабілітаційний потенціал пацієнта/клієнта; трактувати програму та пояснювати її пацієнту/клієнту; безпечно та ефективно виконувати програму фізичної терапії, ерготерапії; діяти наполегливо та цілеспрямовано; модифікувати обсяг навантаження, зміст та спрямованість занять

в залежності від функціонального, психологічного та когнітивного стану пацієнта; вибирати необхідний рівень допомоги; визначати частоту занять і тривалість курсу фізичної терапії, ерготерапії; координувати реалізацію індивідуальної програми реабілітації з усіма учасниками реабілітаційного процесу; за необхідності корегувати цілі; обговорити реабілітаційний процес з пацієнтом/клієнтом та/або родичами, опікунами, близькими, іншими фахівцями; надати пацієнтам/клієнтам програму для самостійних занять; оцінити функціональні можливості та потреби пацієнта/клієнта; обирати методи впливу/догляду, враховуючи патологію, функціональні розлади, активність та участь особи, контекстні та особистісні фактори; організувати індивідуальні та групові заняття, обирати необхідне обладнання; моніторити стан пацієнта; передбачати та визначати реакцію пацієнта/клієнта на проведення реабілітаційних заходів; застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності; підбирати та змінювати засоби, методи і форми фізичної терапії, ерготерапії відповідно до змінних умов.

Перелік результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми «Фізична терапія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю І7 Терапія та реабілітація, спеціалізація І7.1 «Фізична терапія»

Шифр	Результати навчання
РН	РН 01. Використовувати рухову активність людини для зміцнення та збереження індивідуального та громадського здоров'я. РН 02. Вміти спілкуватися українською та іноземною мовою у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом. РН 03. Дотримуватися етики професійного спілкування, діяти етично дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності. РН 04. Вести професійну документацію. РН 05. Використовувати прикладне програмне забезпечення; здійснювати комунікаційну взаємодію у соціальних мережах; здобувати, накопичувати, систематизувати фахову інформацію за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. РН 10. Визначати симптоми та синдроми (Додаток 1); описувати обмеження функціонування пацієнта/клієнта за Класифікатором функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров’я НК 030:2022 та визначати реабілітаційні інтервенції за Класифікатором медичних інтервенцій НК 026:2021. РН 11. Застосовувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії; використовувати методи й інструменти

	визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі (Додаток 1); оцінювати отриману інформацію. РН 12. Реалізовувати індивідуальну програму фізичної терапії, або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії під супервізією фізичного терапевта, уміти здійснювати заходи фізичної терапії для корекції порушень структури/функцій та асоційованих з ними обмежень активності та участі (Додаток 2). РН 13. Провадити пацієнтоцентричну практичну діяльність за узгодженням із пацієнтом/клієнтом, його родиною/опікунами, членами мультидисциплінарної команди згідно нормативно-правових вимог та норм професійної етики. РН 14. Провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність. РН 15. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні засоби реабілітації. РН 16. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді. РН 17. Проводити інструктаж та навчання пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, опікунів. РН 18. Оцінювати результати виконання заходів фізичної терапії, використовуючи відповідний інструментарій (згідно Додатку 2), та за потреби, модифіковувати поточну діяльність. РН 19. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання з допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

Порядок оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю за виконання зазначених програмою індивідуальних завдань та робіт, або в установленому порядку з тем, заняття з яких було пропущене здобувачем вищої освіти. Використовуються такі засоби оцінювання під час заняття та розподіл балів, які може отримати здобувач за тему:

Засоби оцінювання результатів навчання та розподіл балів з дисципліни:

Номер і назва теми занять	Засоби оцінювання під час заняття	Кількість балів за види робіт та загальна кількість балів за тему заняття
Тема 1. Клінічна практика при захворюваннях серцево-судинної системи	Кейси та практичні навички	15
Тема 2. Клінічна практика при захворюваннях дихальної системи	Кейси та практичні навички	14
Тема 3. Клінічна практика при захворюваннях органів травлення	Кейси та практичні навички	14
Тема 4. Клінічна практика при захворюваннях обміну речовин	Кейси та практичні навички	14
Тема 5. Клінічна практика при захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів	Кейси та практичні навички	14
Тема 6. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини.	Кейси та практичні навички	14
Тема 7. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини та хірургічних захворюваннях судин	Кейси та практичні навички	15
	Всього балів:	100

Перед початком заняття науково-педагогічний працівник відповідно до силабусу навчальної дисципліни ознайомлює здобувачів вищої освіти із засобами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 35 балів, до семестрового контролю не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення навчальної дисципліни.

Залік проводиться у порядку, визначеним Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті фізичного виховання та спорту України (нова редакція).

Рекомендовані основні та додаткові інформаційні ресурси:

Основні:

1. Жарова І. О. Фізична реабілітація при первинному екзогенно-конституціональному ожирінні у підлітків : монографія. К. : Самміт-книга, 2015. 312 с.

2. Григус І. М. Фізична реабілітація в пульмонології : навчальний посібник. – Вид. 2-ге, виправлене. – Рівне : НУВГП, 2018. – 258 с.

3. Григус І. М., Брега Л. Б. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник. – Рівне : НУВГП, 2018. 268 с.

4. Houglum P. A. Clinical Kinesiology. Philadelphia: F.A. Davis Company; 2018. 745 p.

5. Kisner S. Therapeutic exercise: foundations and techniques. Philadelphia: F.A. Davis Company; 2012. 1057 p.

6. Lippert L. S. Clinical Kinesiology and Anatomy. Philadelphia: F.A. Davis Company; 2016. 367 p.

7. O'Sullivan S. B. Physical rehabilitation. Philadelphia: F.A. Davis Company; 2014. 1526 p.

8. Improving functional outcomes in physical rehabilitation / Susan B. O'Sullivan, Thomas J. Schmitz. Second edition. Philadelphia 2016. 445p

9. Physical rehabilitation / [edited by] Susan B. O'Sullivan, Thomas J. Schmitz, George D. Fulk. — 6th ed.

10. The rehabilitation specialist's handbook / Serge H. Roy, Steven L. Wolf, David A. Scalzitti.—4th ed.2013. 1297p

11. Physical Rehabilitation Outcome Measures: A Guide to Enhanced Clinical Decision Making. Ontario: BC Decker Inc; 2021. 281 p

12. Duncan ES. Skills and processes in occupational therapy. Foundations for Practice in Occupational Therapy. London: Churchill Livingstone. 2021. 288p.

13. CoppardBM, LohmanH.Introduction to Orthotics - E-Book: A Clinical Reasoning and Problem-Solving Approach, 4th Edition. Mosby; 2014. 487p.

14. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. Методологія наукових досліджень. Навчальний посібник. Київ. Вид. Ліра-К. 2018. 352 с.

15. Шкали в нейрореабілітації [Текст] / Укр. Асоц. боротьби з інсультом ; [уклад.: М. В. Гуляєва, Н. І. Піонтківська, М. І. Піонтківський ; наук. ред.: В. А. Голик, Д. В. Гуляєв, М. Я. Романишин]. - Київ : Д. В. Гуляєв [вид.], 2014. - 67 с.

16. Motor control: translating research into clinical practice / Anne Shumway Cook and Marjorie H. Woollacott. —4th ed. 2010. 641p

17. Brunnstrom's clinical kinesiology. — 6th ed. / revised by Peggy A. Houglum, Dolores B. Bertoti. 2012. 745p

Додаткові:

18. BestEvidence – Реферативна і повнотекстова база даних з медицини: http://www.bestevidence.com/

19. British Medical Journal – Британський Медичний Журнал: http://www.bmj.com/specialties/evidence-based-practice

20. Clinical Evidence – Міжнародна база даних систематичних обзорів і рандомізованих клінічних випробувань: http://www.clinicalevidence.com (відкривається також з сайту BMJ).

21. Physiotherapy Evidence Database – безкоштовна база даних рандомізованих досліджень, систематичних оглядів і керівництв з клінічної практики в області фізіотерапії: https://www.pedro.org.au/

22. Cochrane Library – Кокранівська бібліотека: http://www.cochranelibrary.com/

23. Кокранівське співробітництво – бази даних систематичних оглядів: *алфавітний каталог:* http://www.update-software.com/abstracts/mainindex.htm

24. *розподіл за групами захворювань:* http://www.update-software.com/abstracts/crgindex.htm

25. База даних систематичних оглядів, виконаних авторами, що не входять в Кокранівське співробітництво: http://nhscrd.york.ac.uk

26. Товариство фахівців доказової медицини: http://www.osdm.org

27. Centre for Evidence-based Medicine at the University of Oxford – Оксфордський Центр доказової медицини: http://www.cebm.net/

28. Current Controlled Trials – Міжнародна база даних, яка об'єднує регістри рандомізованих контрольованих досліджень у різних галузях медицини: http://www.controlled-trials.com/mrct

29. UpToDate – Частина Wolters Kluwer Health, провідний постачальник інформації та бізнес-аналітики для студентів, фахівців та установ у галузі медицини, догляду за хворими, об'єднання охорони здоров'я та фармації: http://www.uptodate.com/

30. Trip – медична база даних, пошук високоякісних доказів клінічних досліджень: https://www.tripdatabase.com/

31. Egrotherapy Evidence Database. [Internet]. Avaliable at: http://www.otseeker.com/Resources/WhatIsEvidenceBasedPractice.aspx

32. Сайт Всесвітньої Федерації Ерготерапевтів http://wfot.org